IV, № 1016₂

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДѢЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТѢ ИМОТИ
ИНСТИТУТЪ ЗА ЗАЩИТА НА РАСТЕНИЯТА

Университетска Пловдив
Дата Инв. № 148 1946
ИЗ Р

УПЖТВАНЕ № 40
(ВТОРО ИЗДАНИЕ)
ДЕКЕМВРИЙ 1941 ГОД.



Следъ като прочетешъ това упжтване предай го на приятелитѣ си, за да го прочетатъ и тѣ.

УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА ПЛОВДИВ

ЛОЗОВЪ СТРИГАЧЪ (ЛОЗОРѢЗЪ)
(LETHRUS APTERUS LAXM.)

Лозата, подобно на повечето културни растения, се напада отъ много болести и неприятели. Между последнитѣ изпъкватъ нѣколко насѣкоми, при масовото появяване на които лозата силно страда, което се отразява и върху гроздовата реколта. Единъ такъвъ неприятелъ е бръмбара *Лозовъ стригачъ*. Той се срѣща въ цѣлата страна, на различни мѣста, но най-често около лозята, кждето напада и прегризва младитѣ лѣторасти на лозитѣ, заедно съ ресата и ги завлича въ жилището си.

ОПИСАНИЕ И ЖИВОТЪ

Лозовиятъ стригачъ има кжсо, дебело тѣло, съ черенъ цвѣтъ, на голѣмина достига 18—22 мм. Краката му сж нагодени за копане съ назжбени навънъ предни пищяли.

Животъ и развитие. Бръмбарътъ има много особена биология. Той излиза отъ земята много рано на пролѣть, още при появата на първитѣ топли дни. У насъ, първитѣ бръмбари могатъ да се забележатъ въ началото на мартъ. Веднага следъ излизането си, всѣки младъ бръмбаръ започва да си дълбае нова отдѣлна галерия въ земята, дълбока до 1 м. и широка въ диаметъръ 16 — 17 мм., съ загладени стени. Въ началото галерията върви наклонно, но после се завива и заема почти вертикална посока. Презъ това време той рѣдко излиза отъ земята и не вреди. Галериитѣ, въ които сж отгледани младитѣ бръмбари, следъ излизането имъ се напущатъ за винаги. Новитѣ га-

лерии биватъ приготвени къмъ срѣдата на априлъ, или малко по-късно. Отъ този моментъ насетне бръмбаритѣ излизатъ все по-често надъ земята и при хубаво време тѣ живѣятъ предимно на вънъ. Мѫжкитѣ започватъ да търсятъ женскитѣ, като между първитѣ често се води жестока борба, следъ свършването на която женскиятъ се предава на единъ отъ противницитѣ. Следъ оплодяването двойката приготвя въ галерията на женския стаички, на брой 15—20 за снасяне на яйцата. Тѣзи стаички се намиратъ отъ страни на галерията, иматъ продълговата яйцевидна форма, дълги 27—32 мм. и широки 14—17 мм., съ гладки, дебели, плътни и непропускаеми за почвената влага стени. Въ една отъ страничнитѣ стени на всѣка стаичка женскиятъ бръмбъръ издълбава една дѫгообразна дупчица, дълбока 6 мм., на дъното на която поставя по едно продълговато, съ жълто бѣлъ цвѣтъ яйце, следъ което запушва отвора съ рохкава земя. Веднага следъ това двата бръмбара започватъ да изпълватъ стаичкитѣ, въ които има снесено по едно яйце, съ растителна храна. Отъ този моментъ насетне бръмбаритѣ ставатъ много дейни и причиняватъ голѣма вреда на лозитѣ или на другитѣ културни растения. Презъ втората половина на априлъ, май и отчасти презъ м. юний отъ сутринь до вечерь тѣ непрекѫснато нападатъ лозитѣ и прерѣзватъ нѣжнитѣ имъ лѣторасти. За забелязване е, че тѣ прерѣзватъ много повече лѣторасти и листа, отколкото иматъ нужда и ги вкарватъ въ галериитѣ си. Щрайнеръ е наблюдавалъ, че единъ женски бръмбаръ за 2 минути е прерѣзалъ 12 лѣторасти, а отъ това се вижда какви голѣми поражения може да причини този бръмбаръ при неговото масово появяване. Следъ струпването на растителни материали мѫжкиятъ и женскиятъ бръмбари ги размачкватъ въ видъ на тестоподобна кашица, която натъпкватъ последователно въ стаичкитѣ, въ които има снесено по едно яйце. Следъ това тѣ затварятъ съ земя входа на всѣка запълнена стаичка, съ което я изолирватъ напълно въ вѫтрешностьта на земята.

Следъ десетина дни отъ яйцето се появява малка бѣла ларва, която се храни съ натрупаната въ стаичката кашица Следъ $3^1/_2$—4 седмици ларвата завършва развитието си и какавидира, като предварително си образува тънкостенъ землестъ пашкулъ. Следъ 12—14 дни отъ какавидата се образува младъ бръмбаръ, който презимува въ пашкула си и рано на следната пролѣть го разкъсва и излиза отъ земята, като младъ бръмбаръ.

Изборъ на почва и мѣсто. Лозовиятъ стригачъ най-добре се размножава въ сухитѣ и черноземни или глинесто-черноземни почви, съ глинеста подпочва, а мѫчно устоява на влажнитѣ почви. Често той се заселва и на здрави пѣсъчливи почви, или на варовити земи, но не и на рохкави такива. При масово размножение на 1 кв. м. могатъ да се намѣрятъ 25 и повече галерии. Най-любимитѣ му мѣста сѫ тия покрай селскитѣ пѫтища, необработенитѣ земи, склоноветѣ на баиритѣ, изложени на слънце, междинитѣ, синуритѣ и пѫтекитѣ между нивитѣ. Присѫтствието му се открива по отворитѣ на неговитѣ галерии.

Хранителни растения и вреда. Лозовиятъ стригачъ вреди само като възрастенъ бръмбаръ. Главното му хранително растение у насъ е лозата. При масово появяване всички лѣторасти на лозитѣ може да бѫдатъ изрѣзани, а това не само че намалява силно реколтата, но отслабва лозитѣ и прѣчи на плодородието и презъ следнитѣ години. Той почва да напада лѣтораститѣ, когато достигнатъ 10—15 см., като нападението продължава и презъ цѣлия май. Следъ втвърдяването на лѣтораститѣ тѣ повече не се нападатъ. Освенъ лозата, стригачътъ напада и много други културни растения, като житнитѣ, слънчогледа, цвѣклото, лена и др., чиито лѣторасти прерѣзва до основата на земята. Въ горскитѣ и овощни разсадници бръмбаръть повреждa разсада на различнитѣ видове дървета, но почесто той прерѣзва облагородения лѣторастъ на младитѣ дръвчета, като у насъ предпочита лѣтораста на черешовитѣ дръвчета. Отъ стригача най-много страдатъ такива мѣста, които презъ предшествуващитѣ години не сѫ били обработвани, както и тия които граничатъ съ необработваеми земи, съ естествени ливади, полски пѫтища и пѫтеки. Но въ пространства, които изцѣло и всѣка година се обработватъ, между които не остава необработена земя, бръмбаръть постепенно изчезва.

СРѢДСТВА СРЕЩУ СТРИГАЧА

1. Охранителни канавки. Понеже бръмбаритѣ преминаватъ въ лозята и другитѣ културни растения изъ страничнитѣ пѫтища, синуритѣ и други необработени мѣста, тѣзи култури могатъ да бѫдатъ запазени отъ нападение, като около тѣхъ се изкопава канавка, дълбока и широка 30 см., стенитѣ на която да сѫ отвесни или малко наклонени на вѫтре, а изкопа-

ната земя се натрупва заобляно, безъ да се претъпква, отъ къмъ страната, отъ която настѫпватъ бръмбаритѣ. При преминаването на охраняваното мѣсто, бръмбаритѣ се изкачватъ по натрупаната земя, падатъ въ канавката и не могатъ повече да излѣзатъ. Тамъ тѣ лесно могатъ да се събератъ и избиятъ.

2. Охранителни вѫжета. Кѫдето не могатъ да се употрѣбятъ канавкитѣ, нападнатитѣ мѣста могатъ да се запазятъ отъ стригача съ помощьта на *вѫже отъ навита слама*, което се намазва добре съ катранъ и се поставя около охраняваната площь. Миризмата на катрана прогонва бръмбаритѣ и тѣ не могатъ да преминатъ вѫжето.

3. Прогонване на бръмбаритѣ. Понеже стригача понѣкога се размножава много изъ необработванитѣ мѣста, той нанася особено голѣми повреди, когато тѣзи мѣста се засѣятъ съ културни растения. Тази вреда може да се избѣгне чрезъ *прогонване на бръмбаритѣ* така: мѣстото се разорава презъ есеньта, предшествуващата годината на засѣването, или пъкъ разораването се извършва презъ годината на засѣването, презъ втората половина на мартъ, преди появяването на бръмбара. Това мѣсто трѣбва да се държи чисто отъ растителность до началото на май. Появилитѣ се къмъ края на мартъ и началото на априлъ бръмбари, като не намиратъ храна, се отдалечаватъ и заселватъ на необработенитѣ съседни пространства, покрити съ необходимата за тѣхъ растителность. Къмъ началото на май, следъ като мѣстото е вече очистено отъ бръмбаритѣ, то може да се засѣе съ нѣкоя по-късна култура. Кѫдето стригача се появява масово и застрашава културитѣ, се препоръчва всѣка година обработванитѣ мѣста да бѫдатъ заети съ културни растения и да се намалятъ необработванитѣ междини, синури и пѫтеки, като се оставятъ само най-необходимитѣ пѫтища.

4. Арсенени съединения. За изтрѣбление ларвитѣ на стригача много добро срѣдство се явява отравянето имъ съ *арсенени съединения*, най-добре съ парижка зеленина. За тази цель се напръскватъ растенията въ краищата на охраняванитѣ култури, съседни съ галериитѣ, отъ които приижда̀тъ бръмбаритѣ. Ларвитѣ като се хранятъ съ запаситѣ, приготвени отъ пръсканитѣ съ отрова растения, измиратъ лесно. Необходими сѫ две или три пръскания. Първото пръскане трѣбва да се направи презъ втората половина на априлъ и щомъ бръмбаритѣ

започнатъ да нападатъ по растенията. Второто 10 — 15 дни следъ първото и едно трето пръскане може да се направи следъ още десетина дни, въ зависимость отъ нуждата[1]).

5. Сѣровѫглеродъ. Когато пръскането е неудобно или нежелателно, напр, въ цвѣтарницитѣ, лехитѣ съ ягоди и други подобни мѣста, изтрѣблението на стригача може да се постигне и чрезъ *сѣровѫглеродъ*, който се вкарва въ галериитѣ му. За тази цель се взема малко парче памукъ, свива се въ малка топчица съ диаметъръ на около 1 см., напоява се добре съ сѣровѫглеродъ, вкарва се навѫтре въ галерията на стригача, следъ което веднага отвора се запушва съ земя и се затѫпква добре. По този начинъ се убиватъ не само бръмбаритѣ, но и ларвитѣ.

6. Събиране на бръмбаритѣ. Премахването на лозовия стригачъ лесно можътъ да се постигне и чрезъ *събирането му съ ржце*, всѣкидневнодо, като се срѣщатъ бръмбари.

Петъръ Чорбаджиевъ

---

[1]) Подробно по приготвянето на водна смѣсь отъ арсенени съединения е съобщено въ упѫтване № 12: „Стомашни отрови срещу насѣкомитѣ“, издание на Института за защита на растенията въ пощ. кутия 238, София, което при поискване се изпраща безплатно.

ЛОЗАРИ,

Болеститѣ и неприятелитѣ по лозата намаляватъ силновишитѣ доходи. Противъ много отъ тѣхъ науката е дала сигурна и ефтини срѣдства. Съ малки усилия вие можете да се гаранти рате противъ повреди отъ болести и неприятели и да увеличите доходитѣ си. Болеститѣ по лозата не се дължатъ на времето или на грѣшки въ обработката. Тѣ се причиняватъ отъ разни паразити, както тѣзи по човѣка и животнитѣ. Не оставяйте болеститѣ и неприятелитѣ да ви лишаватъ отъ плода на вашия трудъ, а се отнасяйте редовно за съветъ до Института за защита на растенията, който дава съвети и упѫтвания безплатно.

Адресъ на Института е:

Институтъ за защита на растенията

Булевардъ „Симеонъ Князъ Търновски“, № 2 — София

Пощенска кутия 238 Тел. 2-32-62

Материалитѣ за изследване (на тежесть до 500 грама) да се изпращатъ като мостра безъ стойность, като се придружаватъ винаги съ подробна обяснителна бележка (освенъ отдѣлно изпратено писмо).

Печатни упѫтвания, които Институтътъ за защита на растенията изпраща безплатно при поискване:

1. Бѣла жила или трипсъ по тютюна.
2. Твърдата главня по пшеницата и борбата съ нея.
3. Главнитѣ по ечемика и борбата съ тѣхъ.
4. Унищожавайте растителнитѣ остатъци.
5. Бактериалния ракъ по овощнитѣ дървета.
6. Мѣхурки, рошкови, или кривули по сливата.
7. Кѫдравость по листата на прасковата.
8. Увѣхване на слънчогледа.
9. Контактнитѣ (кожнитѣ) срѣдства за борба съ вреднитѣ насѣкоми.
10. Сѣроваровиятъ разтворъ и употрѣблението му въ овощарството.
11. Зимната борба съ болеститѣ и неприятелитѣ по овощнитѣ дървета.
12. Стомашни отрови срещу насѣкомитѣ.
13. Главнята по овеса и лѣкуването ѝ.
14. Бордолезовъ (варь-синкамъченъ) разтворъ.
15. Листнитѣ въшки и борбата срещу тѣхъ.
16. Цвѣкловиятъ хоботникъ и борбата съ него.
17. Люцерновиятъ листоядъ и срѣдства срещу него.
18. Сѣчене или косене на разсада.
19. По-важнитѣ неприятели по складиранитѣ зърнени храни.
20. Брашнеститѣ мани (пепелници, оидиуми) по растенията и борбата съ тѣхъ.
21. Струпясването на ябълкитѣ и крушитѣ.
22. Кафявото гниене по плодоветѣ при семковитѣ и костилковитѣ овощни видове.
23. Бактериалниятъ пригоръ по фасула.
24. Ябълковиятъ цвѣтоядъ и срѣдства срещу него.
25. Ябълковъ молецъ (Майски черъвъ).
26. Полскитѣ и домашнитѣ мишки и плъхове и борба срещу тѣхъ.
27. Срѣдства за запазване овощнитѣ дървета отъ дивитѣ зайци.
28. Черешовата муха и борбата съ нея.
29. Вируснитѣ болести на овошнитѣ дървета.
30. Житната пиявичка и борбата съ нея.
31. Маната по лозата и борбата съ нея.

32. Щитоноснитѣ въшки по овощнитѣ дървета.
33. Сивиятъ червей и борбата съ него.
34. Червясването на ябълкитѣ и крушитѣ.
35. Червенитѣ петна по сливитѣ.
36. Институтъ за защита на растенията и неговитѣ задачи.
37. Борбата съ болеститѣ и неприятелитѣ въ овощарството
38. Гроздовиятъ молецъ и борбата съ него.
39. Цигарджията или крушовия листозавивачъ.
40. Лозовъ стригачъ (лозорѣзъ).
41. Царевичниятъ пробивачъ и борбата съ него.
42. Лалугеръ (суякъ) и борбата съ него.
43. Болестьта „съчмянка“ по костилковитѣ овощни дървета.
44. Поповото прасе и борбата съ него.
45. Ливадната пеперуда и борбата съ нея.
46. Слѣпо куче и срѣдства срещу него.
47. Мароканския и италиански скакалци и борбата съ тѣхъ.
48. Рапичниятъ бръмбарь и срѣдствата противъ него.

УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА ПЛОВДИВ